

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

* ทัศนียภาพที่มลพิษ

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปีที่ 11 ฉบับที่ 25 เดือนธันวาคม 2557 - มกราคม 2558

www.pcd.go.th

02

สถานการณ์มลพิษ
ของประเทศไทย
ปี 2557

11

การแก้ไขปัญหา
สารอินทรีย์ระเหยง่าย
ในพื้นที่มาตาพุด
และบริเวณใกล้เคียง
ในปี 58

12

ฝุ่นละอองหน้าพระลาน
สูงสุด 308 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร
กระทบต่อสุขภาพรุนแรง
จนถึงระดับอันตราย

14

คพ.คุมเข้มควันดำ
ขสมก.เกินมาตรฐาน
เป็นศูนย์ตามเป้า

สถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2557

วันที่ 23 มกราคม 2558 นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ แถลงสถานการณ์มลพิษประเทศไทยปี 2557 ว่า ปัญหาขยะตกค้างมีจำนวนลดลง หลายพื้นที่ที่มีการจัดการที่ดีขึ้น คุณภาพน้ำผิวดินแย่งและคุณภาพน้ำทะเลดีขึ้น ส่วนคุณภาพอากาศในพื้นที่ที่มีการจราจรหนาแน่นและโรงงานอุตสาหกรรม ยังเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาหลัก พร้อมจัด 10 อันดับข่าวเด่นมลพิษประจำปี 2557 ให้ข่าววิฤตไฟฟ้าใหม่บ่อขยะแพรกษา ขึ้นเป็นอันดับ 1

1. สถานการณ์ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

เมื่อปี 2556 กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ได้หยิบยกเรื่อง ขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่น่าห่วงใย จากภาพของขยะที่กองทิ้งเป็นภูเขาอยู่ในสถานที่กำจัด ขยะถูกนำไปกองทิ้ง (open dump) ในพื้นที่ต่างๆ ไฟไหม้บ่อขยะที่เกิดขึ้นเป็นประจำ การลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม และจากเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะที่แพรกษา จังหวัดสมุทรปราการ ได้ทำให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ประกาศให้ “ขยะเป็นวาระแห่งชาติ” สั่งการให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย คพ. จัดทำ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ซึ่ง คสช. เห็นชอบเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 เกิดเป็นแรงขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมดำเนินการ สรุปเป็นสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ดังนี้

คณะผู้จัดทำ

คณะผู้จัดทำ ที่ปรึกษา

นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นางสุณี ปิยะพันธุ์พงศ์ รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นายสุวิทย์ ชัดติยวงศ์ รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นางสาวชिरา แสงศรี เลขานุการกรม

บรรณาธิการ

นายนิชร คงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวเพลินพิณ จินตะกั้น

ขยะเก่า

▪ ผลจากการจัดลำดับจังหวัดวิกฤติปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ที่ คพ. ได้แถลงข่าวเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2557 ซึ่งปี 2556 มีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างสะสมทั่วประเทศ 28 ล้านตัน ประกอบกับการประกาศให้ “**ขยะเป็นวาระแห่งชาติ**” และแรงขับเคลื่อนจากนโยบายรัฐบาล ในการมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดในภาพรวม ทำให้ทุกจังหวัดมีความตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่ และเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวตาม Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างสะสมทั่วประเทศ ลดลงเหลือ 14.8 ล้านตัน โดยในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ขยะที่ตกค้างสะสมได้รับการจัดการไปแล้วถึง 13.2 ล้านตัน

▪ จังหวัดที่มีวิกฤติปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างสะสม ณ ปี 2557 ใน 5 อันดับแรก คือ สมุทรปราการ นครศรีธรรมราช กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา และขอนแก่น หลายจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงลำดับจากปี 2556 ตัวอย่างเช่น จังหวัดสงขลา ที่เคยเป็นจังหวัดที่มีวิกฤติปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างสูงสุดอันดับ 1 ปัจจุบันอยู่ในลำดับที่ 30

▪ สำหรับแผนการดำเนินงานในปี 2558 จากการหารือกับผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศในช่วงวันที่ 19 - 23 มกราคม 2558 มีการกำหนดเป้าหมายการกำจัดขยะเก่าเหล่านี้ร่วมกัน และทุกจังหวัดได้ให้ความมั่นใจว่า ขยะเก่าทั้งหมดจะถูกกำจัดหมดภายในปี 2559

ขยะใหม่

▪ ปี 2557 มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั่วประเทศ จำนวน 26.2 ล้านตัน ลดลงจากปีที่ผ่านมา 0.6 ล้านตัน โดยมีอัตราการผลิตขยะต่อคน 1.11 กิโลกรัม/คน/วัน ลดลงจากปี 2556 ประมาณ 0.04 กิโลกรัม/คน/วัน

▪ ขยะที่เกิดขึ้นถูกนำไปกำจัด 14.7 ล้านตัน ในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยทั่วประเทศ จำนวน 2,450 แห่ง เป็นการกำจัดแบบถูกต้องประมาณ 7.9 ล้านตัน ขณะนี้ยังมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยซึ่งได้รับงบประมาณก่อสร้าง แต่ไม่สามารถเปิดดำเนินการเนื่องจากประชาชนต่อต้านหรือมีปัญหาการเมืองท้องถิ่นมากถึง 18 แห่ง อาทิ อบจ.เชียงใหม่ ทม.กาญจนบุรี ทน.อุบลราชธานี ทม.คูคต จ.ปทุมธานี ทม.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช เป็นต้น

▪ ภายใต้Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ได้กำหนดให้แต่ละจังหวัดจัดทำแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการกับขยะเก่า ขยะใหม่ การลดปริมาณขยะ ขณะนี้ ทั้ง 77 จังหวัด ได้จัดทำแผนฯ และส่งให้ คพ. ทั้งหมดแล้วตั้งแต่เดือนธันวาคม 2557 เพื่อนำมาจัดทำเป็นแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- ทำการรวมกลุ่มพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดเป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม (Cluster) แบ่งเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ (S M L) ตามปริมาณขยะมูลฝอย และรัฐมีการเก็บรวบรวม ในเบื้องต้น จะมีทั้งหมด 246 กลุ่มพื้นที่ (ขนาดใหญ่ 31 แห่ง ขนาดกลาง 142 แห่ง ขนาดเล็ก 73 แห่ง และอีก 60 สถานีขนถ่าย) ซึ่งเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ คพ. จะเป็นผู้ให้คำแนะนำกับจังหวัด

- สำหรับศูนย์ขนาดใหญ่ จะให้เอกชนเป็นผู้ลงทุน และส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน ปัจจุบันมีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการแปรรูปขยะมูลฝอยเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า จำนวน 32 แห่ง เปิดดำเนินการแล้ว 2 แห่ง ได้แก่ ทน.ภูเก็ต และ ทน.หาดใหญ่ จ.สงขลา อยู่ระหว่างก่อสร้าง 3 แห่ง คือ ทน.ขอนแก่น ทต.แม่ขีร์ จ.พัทลุง และกรุงเทพมหานคร

- ให้บ้านเรือนต้องคัดแยกของเสียอันตรายออกจากขยะทั่วไปก่อนทิ้ง และให้แต่ละจังหวัดมีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายชุมชน ขณะนี้ มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายในระดับจังหวัดแล้ว 83 แห่ง ทั่วประเทศ

- ส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ที่บ้านเรือน และเก็บขนแบบแยกประเภท เพื่อให้มีการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น และลดปริมาณขยะที่จะนำไปกำจัด ในปี 2557 มีการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ 4.8 ล้านตัน ส่วนภาคอุตสาหกรรมมีการนำของเสียที่เป็นวัสดุรีไซเคิลมาใช้ประโยชน์ประมาณ 5.2 ล้านตัน

ขณะนี้ กระทรวงสาธารณสุขอยู่ระหว่างการออกกฎกระทรวงการคัดแยก เก็บขนแบบแยกประเภท และกำจัดมูลฝอยแบบถูกต้องตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งจะทำการตั้งขยะรีไซเคิลออกจากระบบมากขึ้น เพราะประชาชนต้องคัดแยกขยะตั้งแต่บ้านเรือน และ อปท. ต้องมีระบบการเก็บรวบรวมแบบแยก ในปี 2557 สามารถสร้างพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม (คัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางจนถึงกำจัดขั้นสุดท้ายอย่างถูกต้อง) ได้จำนวน 98 แห่ง

▪ ขณะนี้ มีหลายกฎระเบียบที่กำลังจะออก ได้แก่ กฎกระทรวงการคัดแยก เก็บขน และกำจัดมูลฝอย กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเก็บขนและกำจัดมูลฝอย ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

▪ คพ. อยู่ระหว่างการร่างกฎหมายฉบับใหม่ที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการขยะของประเทศทั้งหมดและทุกประเภท เพื่อลด

ความซ้ำซ้อนและแก้ไขอุปสรรคในการกำกับดูแลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ที่ผ่านมามีการรับฟังความเห็นเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการร่างแล้ว ซึ่งได้มูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมายมาดำเนินการ คาดว่า จะเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติในเดือนพฤษภาคม 2558

ของเสียอันตราย

ในปี 2557 มีของเสียอันตรายเกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 2.69 ล้านตัน โดยร้อยละ 77 หรือ 2.06 ล้านตัน เป็นของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 21 หรือ 0.58 ล้านตัน เป็นของเสียอันตรายจากชุมชน และร้อยละ 2 หรือ 0.05 ล้านตัน เป็นมูลฝอยติดเชื้อ เกือบครึ่งหนึ่งอยู่ในภาคตะวันออก (ร้อยละ 44) รองลงมาคือ ภาคกลาง (ร้อยละ 42) เนื่องจากเป็นแหล่งอุตสาหกรรมของประเทศ

🌿 **ของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม**

▪ เกิดขึ้นทั่วประเทศ 2.06 ล้านตัน ลดลงจากปีที่แล้ว 0.6 ล้านตัน เพราะมาตรการส่งเสริมการลดของเสียจากกระบวนการผลิต การเพิ่มขีดความสามารถในการนำกากอุตสาหกรรมไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งหลายบริษัทมีนโยบายการใช้ประโยชน์ของเสียทั้งหมด (Zero Waste to Landfill)

▪ อย่างไรก็ตาม ยังพบการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมในปี 2557 จำนวน 6 ครั้ง โดยเฉพาะจังหวัดระยองและชลบุรี ซึ่งภาคตะวันออก เป็นพื้นที่ที่มีของเสียอันตรายมากที่สุด (แหล่งอุตสาหกรรม) กรมโรงงานอุตสาหกรรมและการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จะต้องเข้มงวดกับโรงงานที่ก่อกำเนิดของเสียอันตรายและโรงงานที่รับกำจัดของเสียอันตรายให้ปฏิบัติตามกฎหมาย และดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมอย่างเคร่งครัด ตามที่กำหนดไว้ใน Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

▪ ขณะนี้ กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีการออกระเบียบตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ให้รถขนส่งกากของเสียอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายทั่วประเทศติดตั้งระบบการติดตามตำแหน่ง (GPS)

🌿 **ของเสียอันตรายชุมชน**

▪ ในปี 2557 มีของเสียอันตรายชุมชนเกิดขึ้นทั่วประเทศ ประมาณ 0.58 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 2.4 โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65) เป็นซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทโทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น เครื่องซักผ้า คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นวีซีดี/ดีวีดี โทรศัพท์ กล้องถ่ายรูป ที่เหลือประมาณ ร้อยละ 35 เป็นของเสียอันตรายชุมชนประเภทแบตเตอรี่ หลอดไฟ และภาชนะบรรจุสารเคมี

▪ ในอนาคตอันใกล้ การจัดการกับซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ จะเป็นปัญหาใหญ่ส่วนหนึ่งเพราะเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป ทำให้คนทิ้งและซื้อของใหม่ และประเทศไทยยังไม่มีระบบเก็บรวบรวมและเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ประเภทหนึ่งที่น่ากังวล คือ แท็บเล็ต จากนโยบายรัฐบาลที่ซื้อให้กับเด็กประถม ปัจจุบันน่าจะเสื่อมสภาพแล้วและจากความนิยมในการใช้งาน อีกประเภทหนึ่ง คือ จากนโยบายเรื่องพลังงานทดแทนในการส่งเสริมการใช้โซลาร์เซลล์ หากเสื่อมสภาพหรือหมดอายุการใช้งาน จะกลายเป็นของเสียอันตรายที่ยังไม่มีความชัดเจนในระบบการกำจัด ในปี 2557 ประเทศไทยมีการนำเข้าโซลาร์เซลล์จำนวน

3,238,620 ชิ้น และนำเข้าแท็บเล็ต จำนวน 1,497,144 เครื่อง ประเทศไทยจึงต้องตระหนักในการจัดการกับซากผลิตภัณฑ์เหล่านี้

▪ คพ. กำลังร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และซากผลิตภัณฑ์อื่น เพื่อเป็นกฎหมายที่จะใช้กำกับดูแลการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ โดยใช้หลักการความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) คาดว่าจะเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติในเดือนกุมภาพันธ์ 2558

▪ กระทรวงอุตสาหกรรม อยู่ระหว่างเตรียมการจัดทำแผนแม่บทการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องโซลาร์เซลล์

🌿 **มูลฝอยติดเชื้อ**

▪ เกิดขึ้นทั่วประเทศ ประมาณ 52,000 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ประมาณ 1,500 ตัน หรือร้อยละ 3 โดยร้อยละ 57 เป็นขยะติดเชื้อในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่เหลือร้อยละ 43 เป็นของโรงพยาบาลเอกชนและสถานบริการสาธารณสุขขนาดเล็ก

▪ มลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้นถูกกำจัดด้วยเตาเผาของโรงพยาบาล
อปท. และเอกชน ประมาณ 33,055 ตันต่อปี หรือร้อยละ 64
ส่วนที่เหลือถูกทิ้งรวมไปกับขยะมูลฝอยชุมชนหรือนำไปกำจัดใน
สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน หรือลักลอบทิ้ง ซึ่งเป็นประเด็น
สำคัญที่กระทรวงสาธารณสุขต้องเข้มงวดในการใช้ระบบการกำกับ
การขนส่งมูลฝอยติดเชื้อ (Infectious Waste Manifest System)
และขณะนี้กระทรวงสาธารณสุขกำลังเสนอออกประกาศกำหนด
หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขนส่งและการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อสำหรับ
โรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขทุกประเภทและทุกขนาด

2. สถานการณ์คุณภาพอากาศ

พื้นที่ส่วนใหญ่พบปัญหาฝุ่นละออง ก๊าซโอโซน และสารอินทรีย์
ระเหยง่าย (VOCs) ได้แก่ สารเบนซีน 1,3-บิวทาไดอิน และ
1,2-ไดคลอโรอีเทน สรุปลงแยกตามพื้นที่ทั่วไปและพื้นที่วิกฤติ ดังนี้

พื้นที่ทั่วไป

ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀)

- **ค่าเฉลี่ยรายปี** มีค่า 15 - 95 มคก./ลบ.ม. (ค่ามาตรฐาน 50
มคก./ลบ.ม.) สูงสุดที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
จังหวัดสระบุรี **ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงสุด** มีค่า 40 - 318 มคก./
ลบ.ม. (ค่ามาตรฐาน 120 มคก./ลบ.ม.) สูงสุดที่ตำบลจองค์
อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในภาพรวมของประเทศไทยมีปริมาณ
ไม่แตกต่างจากปี 2556 มากนัก

- ตรวจพบฝุ่นละอองสูงกว่าค่ามาตรฐานใน 23 จังหวัด
จากทั้งหมด 29 จังหวัดที่มีการตรวจวัดมาจากสาเหตุแตกต่างกัน
เช่น พื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล เมืองใหญ่ เกิดจาก
ยานพาหนะเป็นหลัก ภาคเหนือ เกิดจากการเผาในที่โล่งและไฟป่า
จังหวัดสระบุรีเกิดจากกิจกรรมโรงโม่ เหมืองหิน และปูนซีเมนต์

ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM_{2.5})

- **ค่าเฉลี่ยรายปี** มีค่า 17 - 39 มคก./ลบ.ม. (ค่ามาตรฐาน 25
มคก./ลบ.ม.) สูงสุดที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
จังหวัดสระบุรี **ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงสุด** มีค่า 48 - 188 มคก./
ลบ.ม. (ค่ามาตรฐาน 50 มคก./ลบ.ม.) สูงสุดที่ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ ตรวจพบปริมาณเกินค่ามาตรฐานใน 7 จังหวัด
จากทั้งหมด 9 จังหวัดที่มีการตรวจวัด

ก๊าซโอโซน

- **ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมงสูงสุด** ตรวจวัดได้ระหว่าง 68 - 233 ส่วน
ในพันล้านส่วน (ppb) (ค่ามาตรฐาน 100 ppb) สูงสุดที่ตำบล
บางโปรง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ **ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมงสูงสุด**
ตรวจวัดได้ระหว่าง 46 - 173 ppb (ค่ามาตรฐาน 70 ppb) สูงสุด
ที่ตำบลบางโปรง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

- ปริมาณก๊าซโอโซนสูงกว่าค่ามาตรฐานใน 25 จังหวัด
จากทั้งหมด 26 จังหวัดที่มีการตรวจวัดในภาพรวมของประเทศไทย
ปริมาณไม่แตกต่างจากปี 2556 มากนัก สาเหตุของปัญหาก๊าซ
โอโซนส่วนใหญ่มาจากแหล่งกำเนิดเดียวกันกับมลพิษฝุ่นละออง
ได้แก่ ยานพาหนะ อุตสาหกรรม และการเผาในที่โล่ง จึงมักพบ
ปัญหามลพิษฝุ่นละอองและก๊าซโอโซนพร้อมกัน

สารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ในพื้นที่นิคม

อุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง สารเบนซีน 1,3-บิวทาไดอิน
และ 1,2-ไดคลอโรอีเทน ยังคงเกินค่ามาตรฐานและมีปริมาณเพิ่ม
ขึ้นจากปีก่อนหน้าเล็กน้อย ในขณะที่จุดตรวจวัดพื้นที่อื่น เช่น
กรุงเทพฯ ปทุมธานี เชียงใหม่ ขอนแก่น พบสารเบนซีน เกินค่า
มาตรฐาน แต่ส่วนใหญ่มีปริมาณลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งได้รับผลดี
จากการปรับปรุงมาตรฐานน้ำมันเชื้อเพลิงเมื่อต้นปี 2557

พื้นที่วิกฤติ

ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี พบปัญหา

ฝุ่นละอองเกินมาตรฐานมาก โดยเฉพาะช่วงเดือนตุลาคม - เมษายน
ติดอันดับสูงสุดของประเทศไทยมาโดยตลอด เนื่องจากเป็นพื้นที่ประกอบ
กิจการโรงโม่ เหมืองหิน โรงงานปูนซีเมนต์ จำนวนมาก แต่ปี 2557
สถานการณ์มีแนวโน้มดีขึ้น คือ จำนวนวันที่ฝุ่นละอองสูงเกิน
มาตรฐานลดลง จากปีที่ผ่านมา จาก 95 วัน เหลือ 92 วัน ค่าเฉลี่ย
รายปีลดลง จาก 98 มคก./ลบ.ม. เป็น 95 มคก./ลบ.ม. (มาตรฐาน
50 มคก./ลบ.ม.) เป็นผลมาจากนโยบายการแก้ไขปัญหาอย่าง
ครบวงจร ตั้งแต่ต้นทาง โดยควบคุมกระบวนการผลิตให้สะอาด
กลางทาง โดยการลดฝุ่นจากถนนและการขนส่ง มีการฉีดล้าง
ทำความสะอาดถนน และปลายทาง โดยมีการแจ้งเตือนประชาชน
กรณีฝุ่นละอองสูงเกินมาตรฐานเพื่อให้หลีกเลี่ยงภัยจากฝุ่นละออง

🌿 ตำบลมาตาพุด จังหวัดระยอง ปัญหาหลัก คือ

สารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ในบรรยากาศ ได้แก่ เบนซีน 1,3-บิวทาไดอิน และ 1,2-ไดคลอโรอีเทน สรุปดังนี้

- สารเบนซีน พบเกินค่ามาตรฐานฯ เกือบทุกจุดตรวจวัด ส่วนใหญ่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แหล่งกำเนิด สำคัญ คือ ยานพาหนะ และโรงงานอุตสาหกรรม

- สาร 1,3-บิวทาไดอิน พบเกินค่ามาตรฐานฯ บริเวณใกล้กับ นิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา แหล่งกำเนิดสำคัญ คือ โรงงานอุตสาหกรรม และท่าเรือ

- สาร 1,2-ไดคลอโรอีเทน พบเกินค่ามาตรฐานฯ บริเวณ ทิศเหนือของนิคมอุตสาหกรรม มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แหล่งกำเนิด สำคัญ คือ โรงงานอุตสาหกรรม

จากปัญหาดังกล่าว รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ ชายฝั่งทะเลตะวันออก (กพอ.) โดยมีรองหัวหน้าคณะรักษาความ สงบแห่งชาติและหัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจ (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นประธาน และได้มอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรม เข้มงวดการควบคุมการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะ ช่วงที่หยุดเดินระบบเพื่อซ่อมบำรุงประจำปีและเริ่มเดินระบบ หลังการซ่อมบำรุง (Shutdown/Turn Around/Start Up) เข้มงวด การระบายอากาศเสียจากการเก็บรักษา ขนถ่าย และ/หรือขนส่ง จากคลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสารเคมีที่อยู่ในโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงพลังงาน กำกับดูแลและควบคุมการระบายอากาศเสีย จากคลังน้ำมันเชื้อเพลิง กระทรวงคมนาคม เข้มงวดการควบคุม การระบายอากาศเสียจากท่าเรือที่มีการเก็บรักษา ขนถ่าย และ/ หรือขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงและสารเคมี เป็นต้น

สำหรับ คพ. มีการออกประกาศกำหนดมาตรฐานควบคุม การปล่อยทิ้งสารเบนซีน และสาร 1,3-บิวทาไดอิน จากโรงงาน อุตสาหกรรมเคมีและประเภทโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องถูกควบคุม

🌿 หมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือ พบค่าฝุ่นละออง

ในช่วงสถานการณ์หมอกควัน (มกราคม - เมษายนของทุกปี) เกิน มาตรฐาน 47 วัน (เพิ่มขึ้น 2 วันจากปี 2556) ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงสุด 318 มคก./ลบ.ม. ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ปี 2556 ค่าสูงสุด 428 มคก./ลบ.ม. ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน) การดำเนินงานเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ จังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ หลักแบบเบ็ดเสร็จในพื้นที่จังหวัด โดยความร่วมมือของ หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ทั้งนี้ แม้ว่าจำนวนวันที่ ฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน แต่หากเทียบกับหลายปีที่ผ่านมา ต้องถือว่า สถานการณ์ดีขึ้นเป็นลำดับ ความร่วมมือและการทำงานระหว่าง ภาครัฐ อปท. และประชาชนดีขึ้น เหลืออยู่ที่ต้องควบคุมการเกิด ไฟป่าโดยไม่ให้เกษตรกรเผาป่าและเผาวัสดุทางการเกษตร

กรุงเทพฯ ทานครและปริมณฑล ปัญหาหลักคือ

ฝุ่นละออง ก๊าซโอโซน และสารอินทรีย์ระเหยง่าย (เบนซีน) สรุปลดดังนี้

- ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ และ PM_{10} พบเกินค่ามาตรฐานโดยเฉพาะบริเวณริมถนน ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่ลดลงจากปี 2556

- ก๊าซโอโซน พบเกินค่ามาตรฐานโดยเฉพาะบริเวณรอบนอกตัวเมืองในพื้นที่ปริมณฑล ค่าเฉลี่ยทั้งพื้นที่เพิ่มขึ้นจากปี 2556

- สารอินทรีย์ระเหยง่าย (เบนซีน) พบเกินค่ามาตรฐาน โดยเฉพาะบริเวณริมถนน หลายพื้นที่พบปริมาณน้อยลงจากปี 2556

การที่ปัญหาฝุ่นละอองและเบนซีนมีปริมาณลดลง ส่วนหนึ่งเป็นผลการปรับปรุงมาตรฐานน้ำมันเชื้อเพลิงจาก EURO 3 เป็น EURO 4 ตั้งแต่ปี 2555 และการดำเนินงานลดมลพิษจากยานพาหนะ โดยกรุงเทพมหานคร และกรมการขนส่งทางบก ซึ่งมีการปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะและทางจักรยาน เข้มงวดกับการตรวจจับรถควันดำ และมีการควบคุมไอระเหยน้ำมันจากคลังน้ำมัน และหัวจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับแหล่งกำเนิดอุตสาหกรรมมีการปล่อยมลพิษอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้ ปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่มาจากสาเหตุปริมาณรถยนต์จำนวนมาก ซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องต่อไป

3. สถานการณ์คุณภาพน้ำ

น้ำผิวดิน

- คุณภาพน้ำแม่น้ำและแหล่งน้ำ อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 12 เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 46 เกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 37 และเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก ร้อยละ 5 แต่มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำเป็นไปตามมาตรฐานในประเภทที่กำหนด เพียง 5 แม่น้ำ ได้แก่ แม่น้ำวัง แม่น้ำเลย แม่น้ำตราด แม่น้ำตรัง และแม่น้ำระยองตอนล่าง จากทั้งหมด

59 แม่น้ำ ลดลงจากปี 2556 ที่มี 7 แม่น้ำ (แม่น้ำวัง สงคราม เลย ประแสร์ ตราด พุมดวง และระยองตอนล่าง)

- แหล่งน้ำคุณภาพน้ำดีและพอใช้ 10 อันดับ ได้แก่ ตาปีตอนบน กก แควน้อย ลำชี วัง เวฬุ จันทบุรี ตราด ตรัง และหนองหาร

- แหล่งน้ำคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมากและเสื่อมโทรม 10 อันดับ ได้แก่ เจ้าพระยาตอนล่าง ลำตะคอง ตอนล่าง ท่าจีนตอนล่าง สะแกกรัง ระยองตอนบน ท่าจีนตอนกลาง พังราดตอนบน ทะเลน้อย ระยองตอนล่าง และท่าจีนตอนบน พื้นที่วิกฤติคุณภาพน้ำคือ จังหวัดสมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร และนนทบุรี

- ปัญหาคุณภาพน้ำหลักแต่ละภาค ภาคเหนือ เกิดจากน้ำทิ้งชุมชน การเพาะปลูก และอุตสาหกรรมภาคกลาง เกิดจากน้ำทิ้งชุมชน เกษตรกรรม (ปุ๋ยสัตว์ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) และอุตสาหกรรมบริเวณ กทม. และปริมณฑล ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ท่าจีนตอนล่าง เกิดจากอุตสาหกรรมเป็นหลัก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกิดจากเกษตรกรรม (ปุ๋ยสัตว์ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) น้ำทิ้งชุมชน และ

อุตสาหกรรม ภาคตะวันออก เกิดจากน้ำทิ้งชุมชน อุตสาหกรรม และเกษตรกรรมเพาะปลูก และภาคใต้เกิดจากน้ำทิ้งชุมชน เกษตรกรรม (ปุ๋ยสัตว์ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) และอุตสาหกรรม

น้ำทะเลชายฝั่ง

▪ ชายฝั่งทะเลทั่วประเทศ มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ร้อยละ 11 เกณฑ์ดี ร้อยละ 52 พอใช้ ร้อยละ 23 เสื่อมโทรม ร้อยละ 13 และเสื่อมโทรมมาก ร้อยละ 1 มีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2555 และ 2556 ซึ่งไม่พบคุณภาพน้ำทะเลในเกณฑ์ดีมาก และที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลง และเมื่อเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง มีจำนวน 128 สถานี ที่เป็นไปตามมาตรฐานฯ (ร้อยละ 76)

▪ บริเวณที่คุณภาพน้ำทะเลอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ได้แก่ ปากน้ำระยอง อ่าวไผ่ แหลมแม่พิมพ์ เกาะสีชัง (ท่าเทววงษ์) ช่องแสมสาร หาดบ้านกรูด ท่าเรือหน้าอำเภอ อ่าวฉะเชิงน้อย อ่าวฉะเชิงกลาง หาดละไม อ่าวหาดรีน หาดหินงาม ปากทะเลสาบสงขลาหาดมหาราช ประตูละบายน้ำป่ากระวะ หาดบางเบน คลองปากบาง (เขาหลัก) หาดไม้ขาว หาดสุรินทร์

▪ บริเวณที่คุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรม อ่าวไทยตอนใน ได้แก่ ปากแม่น้ำท่าจีน บางขุนเทียน อ่าวไทย ฝั่งตะวันออก ได้แก่ อ่าวคู้งกระเบน ปากแม่น้ำเวฬุ ท่าเรือหน้าด่าน (เกาะเสม็ด) ท่าเรือสัตหีบ ทะเลอันดามัน ได้แก่ หาดราไวย์ (ตอนกลาง) อ่าวมะขาม (หน้าจุดประมงทะเลภูเก็ต) หาดนพรัตน์ธารา หาดปากเมง อ่าวไทยฝั่งตะวันตก ได้แก่ ปากคลองบ้านแหลม (ด่านใต้) สะพานปลาหัวหิน เขาตะเกียบ ปากแม่น้ำปราณบุรี บ้านบ่อนอก บ้านหน้าทับ บ้านสะพลี ปากแม่น้ำชุมพร หาดทรายรีตอนกลาง บ้านหัวถนน (อ่าวบางน้ำจืด) สะพานปลา (เกาะพะงัน) และโรงไฟฟ้าขนอม

▪ พารามิเตอร์ที่เป็นปัญหา คือ ค่าแบคทีเรียทั้งกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ไนเตรท และโลหะหนัก ซึ่งมีสาเหตุจากการระบายน้ำเสียของชุมชน และการประกอบกิจการอุตสาหกรรมบริเวณชายฝั่ง

การแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำ

▪ การแก้ไขปัญหาขณะนี้ใช้การบังคับใช้กฎหมายเป็นหลัก ซึ่งยังมีปัญหาในการกำกับดูแลให้ผู้ประกอบการทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กในการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียและบำบัดให้เป็นไปตามมาตรฐาน เห็นได้จากผลการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ ในปี 2557 จำนวน 1,012 แห่ง มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ร้อยละ 62 หรือ 625 แห่ง

▪ ขณะนี้ คพ. อยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อขอปรับแก้ไขกฎระเบียบหรือกฎหมายภายใต้ พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานหรือการบังคับใช้กฎหมายตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 การพิจารณาเรื่องการขออนุญาตประกอบกิจการ การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการขนาดใหญ่ ที่ต้องคำนึงถึงศักยภาพการรองรับของเสียหรือมลพิษของพื้นที่ การเตรียมการเรื่องระบบการอนุญาตการระบายมลพิษ การมีมาตรฐานเฉพาะพื้นที่ และการเร่งรัดการเก็บภาษีมลพิษทางน้ำ ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นกลไกควบคุมที่ต้นทาง

4. การร้องเรียนปัญหามลพิษ

ถือเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการสะท้อนประสิทธิภาพการดูแลสิ่งแวดล้อมของประเทศ ตั้งแต่ปี 2553 – 2557 จำนวนเรื่องร้องเรียนของหน่วยงานต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ปัจจุบันมีหน่วยงานที่ประชาชนสามารถแจ้งปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมาได้ คือ กรุงเทพมหานคร กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ ศูนย์บริการร่วมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย

ปี 2557 มีการร้องเรียนปัญหามลพิษรวม 6,026 เรื่อง ปัญหาที่ร้องเรียนมากที่สุด คือ ปัญหามลพิษทางอากาศ ได้แก่ กลิ่นเหม็น ฝุ่นละออง เขม่าควัน ร้อยละ 41 หรือ 2,475 เรื่อง รองลงมาคือ เสียงดัง ความสั่นสะเทือน ร้อยละ 38 หรือ 2,331 เรื่อง ส่วนใหญ่มาจากโรงงานอุตสาหกรรม เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับมูลฝอย

สิ่งปฏิภูล ของเสียอันตราย มีมากเช่นกันกว่า 500 เรื่อง และหลายกรณีเป็นอุบัติเหตุที่ปรากฏเป็นภาพข่าวหรือสื่อต่างๆ อาทิ ไฟไหม้ บ่อขยะแพรงษา เพลิงไหม้โกดังเก็บสารเคมี บริษัท บิสโก้ นิคมอุตสาหกรรมบางปู กระสอบปุ๋ยนับหมื่นลอยมาติดหาดแม่รำพึง ชาวไฟไหม้ - น้ำมันรั่ว - สารเคมีรั่ว อีกเกือบ 20 ครั้ง

ทั้งนี้ สื่อมวลชนยังมีการจัดลำดับข่าวเด่นมลพิษประจำปี 2557 ตามสนใจของประชาชน ดังนี้ 1. วิกฤติ ไฟไหม้บ่อขยะแพรงษา 2. ศาลสั่ง คพ.จ่ายค่าเสียหายคลองด่าน 3. ขยะล้นเมือง 4. ขยะ...สู่วาระแห่งชาติ 5. ขยะอิเล็กทรอนิกส์พุ่งสูง 6. ครบ 1 ปีน้ำมันรั่วไหลลงทะเลเกาะเสม็ด 7. ขยะโคมพุ่งสูงเท่าตัว เฉลี่ย 61 ล้านใบต่อวัน 8. ไฟไหม้โรงงานปิโตรเคมี ประชาชนหนีตายนับพัน หล่นเกิดฝนกรด 9. หมอกควันภาคเหนือ ยังเรื้อรัง และ 10. ไฟไหม้โกดังสารเคมีไฟไหม้ที่บางปู.

การแก้ไขปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่าย

ในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง ในปี 58

กรมควบคุมมลพิษ ได้ติดตามเฝ้าระวัง สถานการณ์สารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่ มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัด ระยอง ในปี 2557 พบว่า สารเบนซีน 1,3-บิวทาไดอิน และ 1,2-ไดคลอโรอีเทน เป็นปัญหาหลักของพื้นที่ คพ.จึงได้มีการ กำหนดและผลักดันมาตรการแก้ไขปัญหา สารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยมาตรการในระดับนโยบาย ในการแก้ไขปัญหาสารเบนซีนและสาร 1,3- บิวทาไดอินจากยานพาหนะ ได้มีการบังคับ ใช้ น้ำมันเบนซินหรือน้ำมันแก๊สโซลีน มาตรฐาน EURO 4 ในพื้นที่จังหวัดระยอง ก่อนพื้นที่อื่น ตั้งแต่ปี 2554 ซึ่งน้ำมัน ตามมาตรฐาน EURO 4 เป็นน้ำมันที่มี องค์ประกอบสารเบนซินต่ำ โดยลดลงจาก ร้อยละ 3 เหลือร้อยละ 1 โดยจากการประเมิน การใช้น้ำมันตามมาตรฐาน EURO 4 จะทำให้ ค่าการระบายสารเบนซิน จากยานพาหนะ ลดลงร้อยละ 71 สำหรับมาตรการควบคุม สารอินทรีย์ระเหยจากแหล่งกำเนิด อุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษกำหนด มาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งสาร 1,2-ไดคลอโรอีเทนและสารไวนิลคลอไรด์ จากโรงงานอุตสาหกรรมเคมี มีผลบังคับใช้ แล้วตั้งแต่ปี 2553 และได้กำหนดมาตรฐาน ควบคุมการปล่อยทิ้งสารเบนซีน และ

สาร 1,3-บิวทาไดอิน จากโรงงานอุตสาหกรรม เคมี ขณะนี้อยู่ระหว่างการประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา คาดว่าจะมีผลบังคับใช้ ภายในปี 2558

นอกจากนี้ คพ.ได้มีการผลักดันเชิง นโยบายให้หน่วยงานอนุมัติ/อนุญาตและ กำกับดูแลดำเนินการกำหนดมาตรฐาน/ มาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมการ ระบายสารอินทรีย์ระเหยจากแหล่งกำเนิด ที่ยังไม่มีมาตรการระบายสารดังกล่าว ออกสู่บรรยากาศ โดยเสนอคณะกรรมการ พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (กพอ.) ในคราวประชุมครั้งที่ 1/2557 เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 เรื่องการแก้ไขปัญหา เร่งด่วนในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเล ตะวันออกด้านสิ่งแวดล้อม โดยคาดว่าหากมี การดำเนินการกำหนดมาตรฐาน/มาตรการ ที่เข้มงวดสำหรับควบคุมการระบายสาร

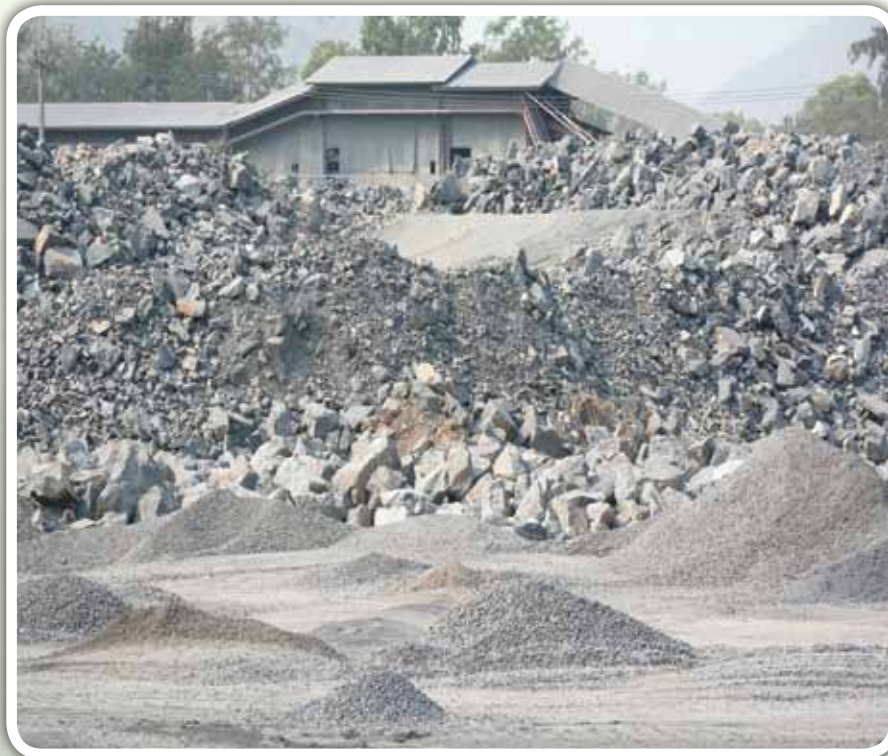
อินทรีย์ระเหยครอบคลุมแหล่งกำเนิด ทุกแหล่งแล้ว คาดว่าสถานการณ์สารอินทรีย์ ระเหยง่ายในบรรยากาศในพื้นที่จะมี แนวโน้มดีขึ้น

ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหา สารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่มาบตาพุด และบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง คือ ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะ อย่างยิ่งผู้ประกอบการและประชาชน โดย คพ.จะติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศใน บรรยากาศในพื้นที่เพื่อเฝ้าระวัง ประเมิน และนำเสนอผลการแก้ไขปัญหามลพิษ ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด ได้แก่ ปริมาณค่าเฉลี่ยสารเบนซีน ในบรรยากาศโดยทั่วไปในระยะเวลา 1 ปี ในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด จังหวัด ระยอง มีค่าลดลงเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย ย้อนหลัง 3 ปี.

ฝุ่นละอองหน้าพระลาน สูงสุด 308 ไมโครกรัม / ลูกบาศก์เมตร กระทบต่อสุขภาพรุนแรงถึงระดับอันตราย

กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) เผื่อระวังสถานการณ์ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก หรือ PM_{10} พบค่าสูงสุดเท่ากับ 308 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร ซึ่งอยู่ในช่วงที่มีผลกระทบต่อสุขภาพรุนแรงจนถึงระดับอันตรายจัดเจ้าหน้าที่ตรวจการณ์ประจำในพื้นที่หน้าพระลานในช่วงวิกฤติตลอด 24 ชั่วโมงแจ้งเตือนมายังประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมในพื้นที่ที่มีฝุ่นละอองควรสวมหน้ากากหรือใช้ผ้าปิดจมูก

นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง อธิบดีกรมควบคุมมลพิษเปิดเผยว่า ผลการเผื่อระวังสถานการณ์ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก หรือ PM_{10} ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่าตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2557 - 28 มกราคม 2558 มีจำนวนวันที่ฝุ่นละอองสูงเกินมาตรฐานแล้วถึง 69 วัน โดยพบว่าตั้งแต่วันที่ 1 - 28 มกราคม 2558 มีจำนวนวันที่ฝุ่นละอองสูงเกินมาตรฐานแล้วถึง 17 วันโดยพบค่าสูงสุดเท่ากับ 308 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร ซึ่งอยู่ในช่วงที่มีผลกระทบต่อสุขภาพรุนแรงจนถึงระดับอันตราย ทั้งนี้ พบว่า PM_{10} มีค่าสูงในช่วงเย็นถึงค่ำ กลางคืน และเช้านี้ของทุกวัน จึงขอแจ้งเตือนมายังประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมในพื้นที่ที่มีฝุ่นละอองปกคลุม หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ควรสวมหน้ากากหรือใช้ผ้าปิดจมูก ประชาชนทั่วไปขอให้ติดตามข่าวสารและปฏิบัติตามคำแนะนำจากภาคราชการ และหากเกิดอาการเจ็บป่วยควรปรึกษาแพทย์

ปัจจุบันในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี และพื้นที่ข้างเคียง มีจำนวนโรงโม่บดหรือย่อยหินประมาณ 36 แห่ง โรงปูนซีเมนต์ 3 แห่ง โรงงานปูนขาวประมาณ 12 แห่ง และเหมืองหินจำนวน 6 ประทานบัตร

ผลการศึกษาวิจัยของกรมควบคุมมลพิษ ระบุว่าแหล่งกำเนิดหลักของฝุ่นละอองในพื้นที่หน้าพระลานมีสาเหตุหลักมาจากถนนและการจราจรมากที่สุดถึงร้อยละ 43 โรงโม่บดหรือย่อยหินร้อยละ 35 และโรงงานปูนขาว/โรงงานปูนซีเมนต์ร้อยละ 21 เหมืองแร่ร้อยละ 1 ดังนั้นหากสามารถควบคุมฝุ่นละอองจากถนนและการจราจร รวมทั้งแหล่งกำเนิดอุตสาหกรรมในพื้นที่ได้จะสามารถลดและควบคุมปริมาณฝุ่นละอองในพื้นที่ได้อย่างชัดเจน

มาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง

1. กรมควบคุมมลพิษ จัดเจ้าหน้าที่พร้อมรถตรวจการณ์ ประจำในพื้นที่หน้าพระลานในช่วงวิกฤตตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อตรวจสอบปัญหาและประสานแจ้งเตือนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกรณีพบว่ามีแนวโน้มฝุ่นละอองในพื้นที่สูง
2. ให้มีการประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไข ปัญหาฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี เพิ่มขึ้นเป็นเดือนละ 2 ครั้ง
3. ให้มีการควบคุมการระบายฝุ่นละอองจากแหล่งกำเนิดอุตสาหกรรมทุกประเภทอย่างเคร่งครัด ทั้งภายในเขตควบคุมมลพิษ และเขตพื้นที่โดยรอบ
4. ให้เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจจับรถบรรทุกขนส่งที่ไม่ปิดคลุมผ้าใบ หรือปิดคลุมไม่มิดชิด โดยให้เปรียบเทียบ ปรับขั้นสูงสุด (5,000 บาท)
5. ให้จังหวัดสระบุรีตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อ ตรวจสอบควบคุม และเฝ้าระวังปัญหาฝุ่นละอองในช่วงเวลา กลางคืน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ชุดเฉพาะกิจฯ ได้ เริ่มปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ 28 มกราคม 2558 เป็นต้นไป
6. ให้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้อง (อปท.และผู้ประกอบการในพื้นที่) ทำความสะอาดถนนสายหลัก ได้แก่ ถนนพหลโยธิน ถนนคู่เขาเขียว ถนนหน้าพระลาน-หนองจาน ด้วยการฉีด พรมน้ำและล้างถนนเป็นประจำทุกวัน วันละหลายรอบอย่างต่อเนื่อง โดยไม่เว้นวันหยุดราชการ ทั้งนี้ได้รับความร่วมมือ จากผู้ประกอบการและ อปท.ในพื้นที่เป็นอย่างดี
7. ให้จังหวัดสระบุรีดำเนินการเร่งรัดซ่อมแซมถนนที่ชำรุดให้มีสภาพเหมาะสมกับการใช้งาน โดยล่าสุดสำนักงาน ทางหลวงชนบทจังหวัดสระบุรีได้รับงบประมาณสำหรับ ปรับปรุงถนนคู่เขาเขียวแล้วและอยู่ระหว่างการดำเนินการ ประกวาดราคาดังกล่าว.

คพ. คุมเข้มคว้นด้า ขสมก. เกินมาตรฐาน เป็นศูนย์ตามเป้า

คพ. ร่วมกับหน่วยงานควบคุมคว้นด้า ขสมก. เกินมาตรฐานเป็นศูนย์ภายใน 1 ปี สามารถดำเนินงานได้ตามแผนและเป้า และยังคงดำเนินการอย่างเข้มงวดต่อไปหลังจากสิ้นสุดแผนปฏิบัติการฯ เพื่อคืนฟ้าใสให้คน กทม. อย่างยั่งยืน

นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) เปิดเผยว่า ตามที่ศาลปกครองสูงสุด ได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2557 ให้ คพ. กำหนดแผนปฏิบัติการในการกำกับดูแล ติดตาม ควบคุม เพื่อมิให้องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ปล่อยรถโดยสาร และรถร่วมบริการของเอกชนออกวิ่งโดยปล่อยคว้นด้าเกินมาตรฐาน และให้รายงานผลการปฏิบัติงานต่อศาลทุก 3 เดือนเป็นเวลา 1 ปี และ คพ. ได้หารือจัดทำแผนดังกล่าวร่วมกับ ขสมก. กรมการขนส่งทางบก (ขส.) กรุงเทพมหานคร (กทม.) และกองบังคับการตำรวจจราจร (บก.จร.) เพื่อจัดทำแผน และดำเนินงานตามแผน ซึ่งทาง คพ. ได้แถลงตั้งเป้า จะควบคุมคว้นด้า ขสมก. เกินมาตรฐานเป็นศูนย์ภายใน 1 ปี ขณะนี้ทาง คพ. ได้สรุปผลการดำเนินงานตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม 2557 สรุปได้ดังนี้

1. รถโดยสาร ขสมก.

- ขสมก. ดำเนินการตรวจวัดคว้นด้าจากรถโดยสาร ขสมก. ทั้งหมดที่ออกวิ่งให้บริการเป็นประจำทุกเดือน โดยรถโดยสาร ขสมก. ทุกคัน (ประมาณ 2,700 คัน) ได้รับการตรวจวัดคว้นด้าเดือนละ 2 ครั้ง ตรวจวัดแล้วทั้งสิ้น 12 ครั้งพบรถโดยสารประจำทาง ขสมก. คว้นด้าเกินมาตรฐาน 11 คัน และ ขสมก. ได้ดำเนินการแก้ไขคว้นด้าให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานก่อนออกวิ่งให้บริการแล้ว ส่งผลให้รถโดยสารที่วิ่งบนเส้นทางเดินรถ ไม่มีคว้นด้าเกินมาตรฐาน รถที่คว้นด้าเกินมาตรฐานเป็นศูนย์ภายใน 1 ปี ตามที่ตั้งเป้าไว้

- ขส. ดำเนินการตรวจจ้บรถโดยสาร ขสมก. ที่วิ่งให้บริการบนเส้นทางเดินรถ จำนวนทั้งสิ้น 497 คัน ไม่พบรถโดยสารประจำทาง ขสมก. มีคว้นด้าเกินมาตรฐาน

- ขสมก. ได้ดำเนินการปลดระวางรถโดยสารที่มีสภาพเก่าทรุดโทรม ไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัยสำหรับให้บริการผู้โดยสาร และปล่อยคว้นด้าเกินมาตรฐานแล้ว จำนวน 16 คัน และอยู่ระหว่างการเสนอขอปลดระวางรถโดยสารปรับอากาศจำนวน 158 คัน

2. รถสองแถวในซอย

- พบรถบางส่วนมีควันดำเกินมาตรฐาน โดยกรมควบคุมมลพิษร่วมกับ บก.จร.ดำเนินการตรวจจับและห้ามใช้รถสองแถวในซอย ในระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม 2557 จำนวนทั้งสิ้น 110 คัน พบรถสองแถวมีควันดำเกินมาตรฐาน 20 คัน คิดเป็นร้อยละ 18 ซึ่งกองบังคับการตำรวจจราจรได้ดำเนินการสั่งปรับเพื่อให้ไปแก้ไขปรับปรุงให้ควันดำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

- กรมควบคุมมลพิษ ได้แจ้งให้ ขสมก. ควบคุมดูแลอย่างเข้มงวด มิให้นำรถโดยสารที่มีควันดำเกินมาตรฐานออกวิ่งให้บริการ จนกว่าจะแก้ไขปรับปรุงให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่ง ขสมก. ได้กำกับดูแลและควบคุมรถสองแถวในซอยอย่างเข้มงวดมิให้ปล่อยควันดำเกินมาตรฐาน และบางส่วนได้ดำเนินการยกเลิกสัญญาการเข้าร่วมเดินรถแล้ว

กรมควบคุมมลพิษ ได้จัดทำแนวทางการประชาสัมพันธ์การตรวจจับรถโดยสารหมวด 1 และรถโดยสารหมวด 4 ซึ่งเป็นมาตรการเพิ่มเติม นอกเหนือจากแผนปฏิบัติการดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและผู้ประกอบการรถโดยสารรับทราบและเข้าใจมาตรการในการตรวจสอบ/ตรวจจับรถโดยสาร และลดปัญหาข้อร้องเรียนจากการตั้งด่านตรวจจับควันดำ โดยจะจัดให้มีสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์การตรวจจับรถโดยสารให้ผู้ประกอบการและประชาชนทราบว่า จะดำเนินการตรวจจับรถโดยสาร

ดังนั้น รถโดยสารประจำทางที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ขสมก. จะต้องถูกควบคุมอย่างเข้มงวดตามแผนปฏิบัติการฯ เพื่อควบคุมดูแลรถโดยสารประจำทางในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มิให้มีการปล่อยควันดำออกมาเกินมาตรฐาน และยังคงดำเนินการอย่างเข้มงวดต่อไปหลังจากสิ้นสุดแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าวแล้ว เพื่อคืนคุณภาพอากาศที่ดีให้คน กทม.

ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารกรมควบคุมมลพิษ

ให้บริการข้อมูลข่าวสารของทางราชการ
เพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน
ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540

สามารถขอรับเอกสารข้อมูลได้ที่ ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารกรมควบคุมมลพิษ
อาคารกรมควบคุมมลพิษ ชั้น 1
โทร. 02-298-2070-2 หรือ <http://pcd.go.th>

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0 2298 2066-9 โทรสาร 0 2298 5378 <http://pcd.go.th>

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 32/2538
ไปรษณีย์สามเสนใน

เรียน